

KOMISJA EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 23.11.2011
KOM(2011) 787 wersja ostateczna

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

**ERASMUS DLA WSZYSTKICH: Program UE na rzecz kształcenia, szkolenia,
młodzieży i sportu**

ERASMUS DLA WSZYSTKICH

PROGRAM UE NA RZECZ KSZTAŁCENIA, SZKOLENIA, MŁODZIEŻY I SPORTU

1. NOWY PROGRAM WOBEC NOWYCH WYZWAŃ

Niniejszy komunikat jest uzupełnieniem wniosku w sprawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego program „Erasmus dla wszystkich”, jednolity program na rzecz kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu na lata 2014-2020. Program ten odzwierciedla priorytety strategii „Europa 2020” i jej inicjatyw przewodnich. Umożliwia on niezbędne inwestycje w kapitał ludzki, które przyniosą korzyści zarówno poszczególnym osobom, jak i ogółowi społeczeństwa, przyczyniając się do wzrostu gospodarczego i zapewniając dobrobyt.

Stale rośnie znaczenie kształcenia i szkolenia dla innowacji, wydajności i wzrostu, szczególnie wobec obecnego kryzysu gospodarczego i finansowego, tymczasem w Europie nadal nie wykorzystuje się w pełni kapitału ludzkiego. Należy prowadzić intensywniejsze działania, aby w ramach systemów kształcenia i szkolenia można było zdobyć wiedzę i umiejętności potrzebne na coraz bardziej zglobalizowanym rynku pracy, wspierając przy tym młodzież i umożliwiając wszystkim uczenie się przez całe życie. Znaczenie kształcenia i szkolenia dla zatrudnienia, również w formie staży, jest szczególnie istotne w przypadku młodzieży, którą skutki kryzysu dotknęły najbardziej. Ponadto nadal stwierdza się wiele przypadków nierówności związanej z płcią w dziedzinie edukacji: podczas gdy kobiety częściej podejmują studia wyższe i uzyskują lepsze wyniki niż mężczyźni, kierunki studiów cechuje podział, zgodnie z którym kobiety rzadziej studiują nauki ścisłe i są mniejszością na kierunkach inżynierskich. Chłopcy natomiast są mniej biegli w czytaniu i częściej niż dziewczynki przedwcześnie kończą naukę.

Dzięki wspólnym działaniom, mającym na celu osiągnięcie do 2020 r. unijnego poziomu odniesienia, jakim jest odsetek osób osiągających słabe wyniki w zakresie podstawowych umiejętności nieprzekraczający 15 %, UE odniosłaby długoterminowe zagregowane korzyści gospodarcze¹. Podniesienie odsetka osób z wyższym wykształceniem do 40 % przyczyniłoby się do zwiększenia PKB w UE w przeliczeniu na mieszkańca o 4 %². Sprawienie, aby w ramach systemów kształcenia i szkolenia można było zdobyć umiejętności niezbędne na rynku pracy, przyczyni się do osiągnięcia celu strategii „Europa 2020” w zakresie zatrudnienia (75 %).

Europejska wartość dodana programu będzie polegała na pomocy obywatelom w zdobywaniu nowych i bardziej wartościowych umiejętności, podnoszeniu jakości nauczania w instytucjach edukacyjnych w UE i w państwach trzecich, wsparciu dla państw członkowskich i partnerskich państw trzecich w unowocześnianiu ich systemów kształcenia i szkolenia oraz zwiększaniu ich innowacyjności, a także na propagowaniu udziału młodzieży w życiu społeczeństwa i tworzeniu europejskiego wymiaru sportu na poziomie lokalnym.

¹ European Expert Network on Economics of Education (Sieć Europejskich Specjalistów w zakresie Ekonomiki Edukacji - EENEE), informator polityczny z września 2011 r.

² Raport polskiej prezydencji na temat źródeł wzrostu gospodarczego w Europie – „Europejski konsensus na rzecz wzrostu”, październik 2011 r.

Ograniczenia budżetowe w UE i jej państwach członkowskich wymagają jednocześnie skupienia się na wynikach i opłacalności, koncentracji wysiłków na zwiększeniu skutku systemowego oraz ograniczenia kosztów administracyjnych i operacyjnych.

Warunkiem wniesienia tej wartości dodanej jest zacieśnienie powiązań i zwiększenie synergii między przedmiotowym programem a głównymi priorytetami i procesami politycznymi UE, szczególnie wdrażaniem strategii „Europa 2020”, strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia („ET 2020”), strategii na rzecz młodzieży oraz priorytetów działań zewnętrznych UE. Priorytety w zakresie wydatków muszą być kształtowane przez wspólne priorytety oraz rozwój polityki; w tej kwestii w niedawnym komunikacie w sprawie modernizacji szkolnictwa wyższego³ uwypuklono kluczowe zagadnienia polityczne, którym należy poświęcić uwagę, aby podnieść poziom wykształcenia osiąganego w ramach systemów szkolnictwa wyższego i jakość tych systemów oraz aby zwiększyć ich atrakcyjność i międzynarodowy wymiar, a także ich znaczenie dla innowacji.

2. KORZYSTANIE Z OSIĄGNIĘĆ POPRZEDNIH PROGRAMÓW I WYCIĄGNIĘTYH WNIOSKÓW

Z oceny unijnych programów na lata 2007-2013 wynika, że miały one znaczące skutki systemowe wykraczające poza korzyści dla poszczególnych uczestników. Międzynarodowa współpraca w szkolnictwie wyższym pokazała, że UE stała się punktem odniesienia na świecie oraz źródłem inspiracji w kwestii reform szkolnictwa wyższego. Programy te umożliwiły również propagowanie nowatorskich metod w zakresie m. in. opracowywania programów nauczania oraz zwiększania przejrzystości. W dziedzinie uczenia się pozaformalnego wsparcie unijne wywarło znaczący wpływ na poziom wykształcenia Europejczyków oraz ich rozwój zawodowy oraz inspirowało i kształtowało inicjatywy polityczne takie jak wolontariat europejski.

Należy jednak odejść od złożoności wielu programów i działań na rzecz **struktury prostszej i ulepszonej**, w której w większym stopniu panuje równowaga między harmonizacją a elastycznością. Przykładowo, na program „Uczenie się przez całe życie” składa się z sześciu podprogramów⁴, ponad 50 celów i przeszło 60 działań. Przedmiotem programu „Młodzież w działaniu” jest mobilność i (pozaformalne) uczenie się młodzieży, która korzysta również z około 80 % finansowania w ramach programu „Uczenie się przez całe życie”. Niektóre działania nie mają masy krytycznej niezbędnej do wywarcia wpływu długoterminowego lub wiążą się z wysokimi kosztami administracyjnymi.

Międzynarodowa współpraca w szkolnictwie wyższym odznacza się także rozdrobnieniem na różne instrumenty unijne, za pomocą których realizowane są podobne cele i działania. Komisja finansuje obecnie pięć programów współpracy z państwami z całego świata w dziedzinie szkolnictwa wyższego.

- W ramach programu Erasmus Mundus, którego przedmiotem jest mobilność, oferuje się stypendia umożliwiające uczęszczanie na wysokiej jakości wspólne (prowadzące do uzyskania jednego dyplomu) studia magisterskie i doktoranckie oraz wspiera konsorcja skupiające uczelnie z całego świata.

³ COM(2011) 567 z 20.9.2011.

⁴ Erasmus, Comenius, Leonardo, Grundtvig, program przekrojowy i program „Jean Monnet”.

- Celem programu Tempus jest budowanie zdolności modernizacji szkolnictwa wyższego przez projekty współpracy między uniwersytetami unijnymi a ich partnerami z Bałkanów Zachodnich i państw sąsiadujących.
- Programy Alfa i Edulink mają podobne cele i obejmują Amerykę Południową oraz państwa AKP.
- Komisja ustanowiła również program na rzecz *współpracy z państwami uprzemysłowionymi*, w ramach którego finansuje się projekty studiów wspólnych oraz studiów dwudyplomowych (prowadzących do uzyskania dwóch dyplomów, wspólne projekty w dziedzinie mobilności oraz działalność związaną z polityką.

Wymienione powyżej programy mają podobne cele: umożliwiają finansowanie porównywalnych, lecz nieznacznie różniących się od siebie rodzajów działań, na podstawie różnych harmonogramów oraz odmiennych zasad i procedur realizacji. Nadmierne rozczłonkowanie wiąże się z ryzykiem nakładania się programów na siebie, utrudnia dostęp potencjalnych beneficjentów oraz ogranicza możliwości zwiększenia wydajności, masy krytycznej i opłacalności.

Dzięki nowo wprowadzonej koncentracji na priorytetach, która zwiększy wartość dodaną dla UE i skutek systemowy, wspierane działania będą elementem starań na rzecz zwiększenia zatrudnienia i wzrostu gospodarczego zgodnie z celami strategii „Europa 2020”. Jeżeli do podobnych działań stosuje się zbliżone zasady i procedury realizacji, ułatwiając pracę zarówno beneficjentów, jak i organów zarządzających, można odnieść znaczące korzyści skali. Opierając się na istotnych osiągnięciach programów na lata 2007-2013⁵, program „Erasmus dla wszystkich” skoryguje słabe strony tych programów wskazane w kolejnych ocenach oraz zwiększy synergię z innymi źródłami unijnego finansowania. W szczególności, podczas gdy nowy program skupi się na różnych działaniach o charakterze transnarodowym, dzięki funduszom strukturalnym wspierać się będzie krajowe i regionalne starania na rzecz m.in. modernizacji infrastruktury edukacyjnej, wspierania nabywania umiejętności i podnoszenia poziomu wykształcenia, mobilności społeczeństwa, a także zwiększenia dostępu grup o niedostatecznej reprezentacji do kształcenia i szkolenia. W ramach działań „Marie Curie”⁶ wchodzących w zakres programu „Horyzont 2020” wspierana będzie mobilność naukowców. W celu pełnego wykorzystania synergii z tym programem wspólne studia doktoranckie prowadzone będą teraz wyłącznie w ramach działań „Marie Curie”.

Program „Erasmus dla wszystkich”:

- zwiększy spójność i udoskonali ideę uczenia się przez całe życie, łącząc wsparcie dla uczenia się formalnego i pozaformalnego w całym systemie kształcenia i szkolenia;
- rozszerzy zakres zorganizowanych partnerstw, zarówno między różnymi sektorami edukacji, jak i z przedsiębiorstwami oraz innymi zainteresowanymi podmiotami;

⁵ Program „Uczenie się przez całe” (obejmujący programy Erasmus, Comenius, Leonardo i Grundtvig), Erasmus Mundus, Tempus, programy współpracy dwustronnej z państwami uprzemysłowionymi, Edulink, Alfa i program „Młodzież w działaniu”, a także działania przygotowawcze do programu Sport na lata 2009-2011.

⁶ Nazwa programu upamiętnia ważne odkrycia laureatki Nagrody Nobla Marii Skłodowskiej-Curie.

- zapewni elastyczność i odpowiednie zachęty, po to aby środki przydzielone działaniom, beneficjentom i państwom lepiej odzwierciedlały wyniki i wpływ.

Nazwa „Erasmus” jest powszechnie znana obywatelom unijnym oraz mieszkańcom państw trzecich jako synonim mobilności edukacyjnej w UE, a także europejskich wartości takich jak wielokulturowość i wielojęzyczność. Nowy program otrzyma nazwę „**Erasmus dla wszystkich**” i tym samym zlikwidowana zostanie skomplikowana wielość dotychczasowych nazw. Nazwę tę będą mogły wykorzystywać podmioty publiczne i prywatne w obrębie głównych sektorów edukacyjnych objętych programem.

Ponadto, do celów komunikacji i rozpowszechniania informacji nazwa ta będzie się wiązała z głównymi sektorami edukacji w następujący sposób: program „Erasmus - szkolnictwo wyższe” dotyczyć będzie wszystkich rodzajów szkolnictwa wyższego, zarówno w Europie, jak i na świecie; „Erasmus - szkolenie” przeznaczony będzie dla sektora kształcenia i szkolenia zawodowego oraz uczenia się dorosłych; „Erasmus - szkoły” będzie umożliwiać udział szkół, natomiast „Erasmus - uczestnictwo młodzieży” powiązany będzie z pozaformalnym uczeniem się młodzieży.

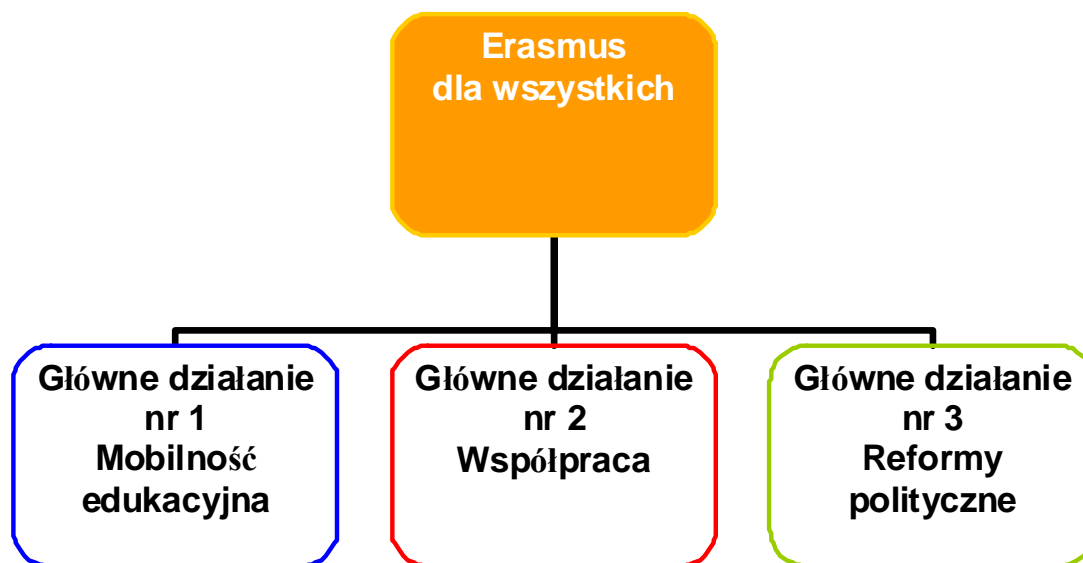
3. STRUKTURA I GŁÓWNE DZIAŁANIA PROGRAMU

3.1. Ulepszona struktura

Program „Uczenie się przez całe życie”, programy międzynarodowe w zakresie szkolnictwa wyższego oraz program „Młodzież w działaniu” mają te same cele ogólne i wspierają działania, które można podzielić na trzy ogólne kategorie: mobilność edukacyjna, współpraca między instytucjami edukacyjnymi lub organizacjami młodzieżowymi oraz współpraca wewnątrzunijna lub międzynarodowa w zakresie polityki. Programy te cechują podobne struktury zarządzania (np. zaproszenia do składania wniosków w dziedzinie współpracy transnarodowej) i metody udostępniania (zarządzanie bezpośrednio przez Komisję lub pośrednio przez agencje wykonawcze i krajowe). W związku z tym, w celu zapewnienia większej spójności, synergii i uproszczenia oraz wprowadzenia innowacyjnych mechanizmów finansowania, struktura programu, którego dotyczy wniosek, będzie wspierać **trzy rodzaje kluczowych działań**, które wzajemnie się uzupełniają i wspierają:

- ***mobilność edukacyjną obywateli***: na kwestie związane z mobilnością zostanie przeznaczona znaczna część zwiększonego całkowitego budżetu. Ta zwiększona kwota funduszy, której towarzyszyć będzie nacisk na jakość mobilności, jak również koncentracja priorytetów i działań, powinna zwiększyć masę krytyczną i zakres oddziaływania nie tylko w przypadku obywateli i instytucji;
- ***współpracę na rzecz innowacji i wymiany dobrych praktyk***: silniejszy nacisk będzie położony na wzmocnienie innowacyjnego partnerstwa między instytucjami edukacyjnymi i przedsiębiorstwami. W odniesieniu do szkolnictwa wyższego głównym celem będzie budowanie potencjału głównie państw sąsiadujących, a także partnerstwo strategiczne z gospodarkami rozwiniętymi i wschodzącymi;
- ***wspieranie reform politycznych***: reformy polityczne dotyczyć będą usprawnienia narzędzi i zwiększenia oddziaływania otwartych metod koordynacji w zakresie kształcenia, szkolenia i młodzieży oraz realizacji strategii „Europa 2020”, a także

promowania dialogu politycznego z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi.

Wymiar międzynarodowy

Obecnie istnieje **pięć programów współpracy z państwami trzecimi w obszarze szkolnictwa wyższego**. Zostaną one przekształcone w trzy kluczowe działania programu, również ze szczególnym naciskiem na mobilność:

- wsparcie na rzecz wysokiej jakości studiów wspólnych i stypendiów dla studentów i pracowników na całym świecie zostanie rozszerzone na instytucje spoza względnie małej grupy szkół wyższych mogących aktualnie uczestniczyć w programie;
- zarządzanie mobilnością międzynarodową opierać się będzie na obecnym systemie Erasmus, w którym stypendia przyznawane są na podstawie porozumień międzyinstytucjonalnych;
- fundusze będą przydzielane zgodnie z priorytetami tematycznymi i geograficznymi działań zewnętrznych UE;
- usprawnione zostaną również działania na rzecz budowania potencjału w celu modernizacji systemów szkolnictwa wyższego; dzięki ich połączeniu z działaniami na rzecz mobilności celem wywołania skutku systemowego zacieśniona zostanie współpraca z państwami sąsiadującymi. Działania obecnie finansowane w ramach programów Alfa i Edulink oraz dawnych programów Asialink zostaną udostępnione jako wsparcie dla budowania potencjału, rozwoju i modernizacji za pomocą projektów prowadzonych wspólnie ze szkołami wyższymi z UE, Ameryki Łacińskiej, Azji i Afryki.

Działania specjalne

Jako że specyficznym celem **inicjatywy „Jean Monnet”** jest promowanie doskonałego poziomu edukacji i badań naukowych w dziedzinie integracji europejskiej, inicjatywa ta będzie kontynuowana jako osobna część programu korzystająca z tych samych mechanizmów udostępniania funduszy. Podobnie, w celu wykorzystania możliwości struktury wieloletnich ram finansowych w zakresie uproszczeń i usprawnień współpraca na szczeblu UE w dziedzinie **sportu** będzie traktowana jako osobna działalność w ramach programu.

3.2. Główne działanie nr 1: mobilność edukacyjna obywateli

Transnarodowa mobilność edukacyjna, polegająca na studiowaniu w instytucji partnerskiej, nauczaniu, zdobywaniu doświadczenia zawodowego, odbywaniu szkolenia lub uczestnictwie w projekcie na zasadzie wolontariatu lub wymiany zagranicznej, ma oczywistą wartość dodaną i może być skutecznie wspierana wyłącznie na szczeblu europejskim. Mobilność edukacyjna daje możliwości podniesienia poziomu kluczowych kompetencji i umiejętności istotnych dla rynku pracy i społeczeństwa, zwiększenia udziału młodzieży w życiu demokratycznym oraz usprawnienia modernizacji instytucji edukacyjnych i otwierania ich na współpracę międzynarodową z korzyścią zarówno dla UE, jak i państw trzecich. Działania na rzecz mobilności zostaną zatem zintensyfikowane i pozostaną kluczowym elementem w ramach całego programu, ze szczególnym naciskiem na mobilność studentów w szkolnictwie wyższym.

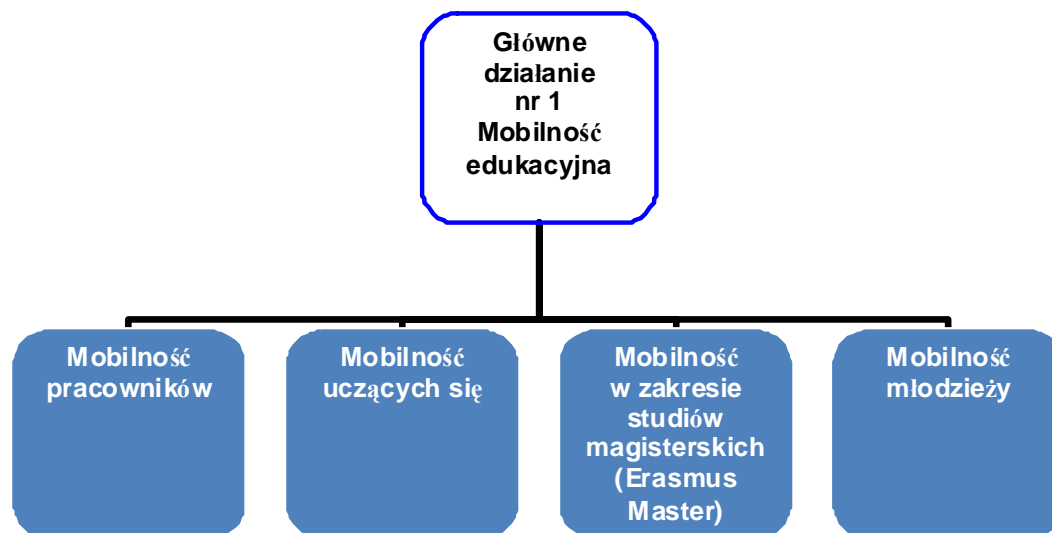
Dzięki budżetowi zaproponowanemu przez Komisję program **umożliwiłby mobilność około 5 milionów uczących się osób** w okresie siedmioletnim. Obecnie finansowanych jest około

400 000 wyjazdów wewnątrz UE rocznie. Liczbę tę można by zwiększyć do średniego poziomu 700 000 wyjazdów, osiągając poziom 900 000 wyjazdów, w tym osób uczących się i pracowników w ostatnim roku tego okresu. Szacuje się, że mobilność międzynarodowa polegająca na wyjazdach do państw trzecich i przyjazdach z tych państw obejmie 135 000 osób we wspomnianym okresie siedmioletnim. Mobilność nie jest jednak celem samym w sobie. Omawiany program przyczyni się do zwiększenia wartości dodanej dla UE przez poprawę wyników związanych z mobilnością oraz zwiększenia jej warunkowości oraz dzięki wymogowi uwzględnienia mobilności w spójnej instytucjonalnej strategii rozwoju.

Głównym kryterium finansowania będzie jakość oceniana pod kątem treści edukacyjnych oraz metod nauczania i uczenia się, uznawania wyników uczenia się, przygotowania językowego i międzykulturowego oraz ulepszonych warunków w organizacji przyjmującej.

Wsparcie dla mobilności w ramach programu „Erasmus dla wszystkich” koncentrować się będzie na czterech kluczowych działaniach:

- *mobilności pracowników, w szczególności nauczycieli, osób prowadzących szkolenia, kadry kierowniczej szkół oraz osób pracujących z młodzieżą;*
- *mobilności studentów szkół wyższych (w tym studentów studiów wspólnych/ studiów dwudyplomowych) oraz uczestników kształcenia i szkolenia zawodowego;*
- *programie Erasmus Master na rzecz mobilności w zakresie podejmowania studiów magisterskich przez studentów szkół wyższych, w postaci nowego mechanizmu gwarancji kredytowych;*
- *mobilności młodzieży, w tym na wolontariacie oraz wymianie młodzieży.*

Mobilność pracowników Z badań naukowych wynika jednoznacznie kluczowa rola nauczycieli i kadry kierowniczej szkół w zwiększaniu osiągnięć osób uczących się i systemów edukacji. Celem wsparcia osiągnięcia doskonałych wyników w nauczaniu, opracowywania nowatorskich i skutecznych metod nauczania i uczenia się, a także podnoszenia jakości w instytucjach, mobilność pracowników, w tym mobilność długoterminowa pracowników szkół, zostanie znacznie zintensyfikowana we wszystkich sektorach edukacji. Przewidziano również więcej możliwości mobilności edukacyjnej dla

osób pracujących z młodzieżą, biorąc pod uwagę ich opiniotwórczą rolę oraz w celu intensyfikacji wymiany dobrych praktyk między organizacjami młodzieżowymi.

Mobilność pracowników przewidziana na omawiany okres	1 000 000 beneficjentów
--	-------------------------

Studenci szkół wyższych W celu odzwierciedlenia narastającego umiędzynarodowienia sektora szkolnictwa wyższego działania w zakresie mobilności edukacyjnej w ramach programu Erasmus będą znacznie usprawnione i rozszerzone na arenę międzynarodową, w tym na państwa sąsiadujące, aby osiągnięty został poziom odniesienia, jakim jest odsetek mobilnych absolwentów szkół wyższych w wysokości 20 %. Umożliwi to europejskim studentom międzynarodową mobilność, natomiast studentom spoza Europy – podejmowanie studiów w UE, przez co stymulowana będzie wymiana talentów i zwiększona zostanie atrakcyjność europejskiego szkolnictwa wyższego, z obopólną korzyścią dla systemów oraz instytucji szkolnictwa wyższego zarówno z UE, jak z państw trzecich.

Studia wspólne Bazując na sukcesie programu Erasmus Mundus, realizowanego wspólnie z państwami uprzemysłowionymi, przedmiotowy program wzmocni wsparcie dla mobilności w zakresie podejmowania studiów dzięki wysokiej jakości studiom wspólnym, prowadzonym przez uniwersytety z UE i z państw trzecich. Możliwe będzie dodatkowe finansowanie tego działania przez zainteresowane państwa partnerskie.

Mobilność w zakresie studiów wspólnych	34 000 beneficjentów
--	----------------------

Program Erasmus Master Studia magisterskie są konieczne do podniesienia poziomów kwalifikacji w szkolnictwie wyższym; ułatwiają one również studentom zdobycie zaawansowanych umiejętności niezbędnych na stanowiskach pracy wymagających specjalistycznej wiedzy. Co prawda reformy bolońskie dały więcej możliwości, jednak poziom mobilności w UE w zakresie podejmowania studiów jest o wiele za niski. Wynika to częściowo z faktu, że krajowe programy wsparcia dla studentów, jeżeli takowe istnieją, mają najczęściej ograniczony zakres, a samo wsparcie nie może być przeniesione do innego państwa członkowskiego. Ponadto studenci zazwyczaj nie mają wystarczającego zabezpieczenia pożyczki, przez co składka ubezpieczenia ryzyka kredytowego jest zbyt wygórowana, zwłaszcza w przypadku gdy pożyczkobiorca pragnie studiować za granicą. Problem ten jest szczególnie odczuwalny przez studentów chcących podjąć pełne studia magisterskie w państwie członkowskim, w którym opłaty za naukę są wysokie. Aby zaradzić temu problemowi, w ramach programu „Erasmus dla wszystkich” ustanowiony zostanie **system gwarancji kredytowych dla studentów**, który umożliwi studentom podejmującym pełne studia magisterskie w innym państwie UE lub EOG uzyskanie pożyczki na korzystnych warunkach.

Studenci w ramach programu Erasmus Master korzystający z systemu gwarancji kredytowych	330 000 beneficjentów
--	-----------------------

Uczestnicy kształcenia i szkolenia zawodowego Udostępnienie tym osobom metod, praktyk i technologii wykorzystywanych w innych państwach ułatwi im zwiększenie swoich szans na zatrudnienie w gospodarce światowej – uczenie się poprzez praktykę jest warunkiem zatrudnialności na wszystkich poziomach nauczania, szczególnie wobec obecnego niespotykanie wysokiego poziomu bezrobocia wśród młodzieży oraz konieczności

podniesienia jakości i zwiększenia atrakcyjności kształcenia i szkolenia zawodowego w wielu państwach europejskich. Z tych powodów finansowanie mobilności uczestników kształcenia i szkolenia zawodowego zostanie znacznie zwiększone.

Zagraniczny staż w przedsiębiorstwie może znacznie przyczynić do większej zatrudnialności; możliwości jego odbycia przez uczestników kształcenia i szkolenia zawodowego i studentów w szkolnictwie wyższym zostaną w dużym stopniu zwiększone. Ma to prowadzić do wzmocnienia powiązania między systemem szkolnictwa a przedsiębiorstwami, wspierania przedsiębiorczości oraz ułatwienia przejścia od edukacji do świata pracy. Staże te będą przeznaczone, tam gdzie jest to możliwe, dla konkretnych regionów państw lub skupią się na sektorowych niedoborach kwalifikacji.

Mobilność studentów w szkolnictwie wyższym w UE i w państwach trzecich	2 165 000 beneficjentów
Mobilność uczestników kształcenia i szkolenia zawodowego	735 000 beneficjentów
OGÓŁEM	2 900 000 beneficjentów
w tym staże	700 000 beneficjentów

Edukacja pozaformalna Edukacja pozaformalna uzupełnia formalne uczenie się. Mobilność w warunkach uczenia się pozaformalnego znacznie przyczynia się do rozwoju osobistego, włączenia społecznego, przyjęcia aktywnej postawy obywatelskiej i zwiększenia zdolności zatrudnienia młodych ludzi. Wpływ ten jest szczególnie widoczny u młodych ludzi w niekorzystnej sytuacji. Dlatego też mobilność młodzieży przez wymianę młodzieży i wolontariat zostanie zwiększona.

Mobilność młodzieży	540 000 beneficjentów
---------------------	-----------------------

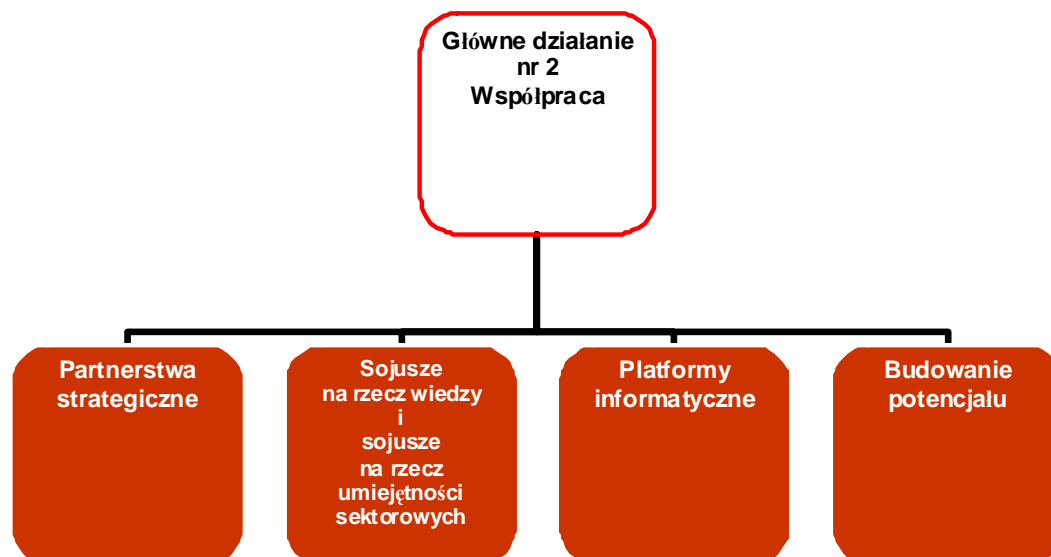
3.3. Główne działanie nr 2: współpraca na rzecz innowacji i wymiany dobrych praktyk

Projekty współpracy transnarodowej mają podstawowe znaczenie dla wspierania przejrzystości, otwartości i doskonałych wyników oraz ułatwienia wymiany dobrych praktyk między instytucjami. W celu przyczynienia się do zarządzania strategią „Europa 2020” i działaniami w ramach otwartej metody koordynacji oraz do ich realizacji program udzieli **zwiększonego wsparcia projektom współpracy** mającym na celu opracowanie, przekazanie i wdrażanie nowatorskich praktyk w zakresie kształcenia, szkolenia i młodzieży. Nowy program zintensyfikuje również współpracę międzynarodową i budowanie potencjału w państwach trzecich.

Wsparcie dla współpracy w ramach programu „Erasmus dla wszystkich” koncentrować się będzie na czterech kluczowych działaniach:

- *strategicznych partnerstwach między instytucjami edukacyjnymi/organizacjami młodzieżowymi lub innymi istotnymi podmiotami;*

- *partnerstwach na dużą skalę między instytucjami prowadzącymi kształcenie i szkolenie a przedsiębiorstwami, w formie sojuszy na rzecz wiedzy dla szkolnictwa wyższego oraz sojuszy na rzecz umiejętności sektorowych;*
- *platformach wsparcia informatycznego, w tym internetowych programach partnerskich (e-twinning);*
- *budowaniu potencjału w państwach trzecich, zwłaszcza w państwach sąsiadujących.*

Partnerstwa strategiczne Wobec rosnącego zapotrzebowania na bardziej nowatorskie metody w szkolnictwie partnerstwa strategiczne będą obejmować różnorodne umowy o współpracy, różniące się zakresem finansowym, mające na celu wzmocnienie transnarodowej współpracy między instytucjami edukacyjnymi/organizacjami młodzieżowymi lub innymi podmiotami. Dzięki przedmiotowemu programowi połączone zostaną mobilność i działania na rzecz współpracy oraz zwiększy się skutek systemowy – projekty współpracy między szkołami mogłyby na przykład obejmować zarówno opracowywanie programów nauczania, jak i programy wymiany kadry. Podobnie, w celu wystosowania zachęty do nadania europejskiego wymiaru krajowym programom wolontariatu wsparcie może posłużyć otwarciu tych programów na mobilność transnarodową. Na podstawie wniosków z realizacji programów na lata 2007-2013 (program Comenius Regio i „Młodzież w działaniu”) wspierać się będzie partnerstwa z udziałem władz regionalnych i lokalnych, angażujące podmioty z różnych sektorów, w celu promowania nowatorskich, bardziej zintegrowanych metod uczenia się przez całe życie, bardziej efektywnego wykorzystania zasobów oraz wyższej jakości programów na rzecz mobilności.

Partnerstwa strategiczne/zaangażowane instytucje	23 000 partnerstw i 115 000 podmiotów
--	---------------------------------------

W celu wspierania innowacji oraz zwiększenia szans na zatrudnienie osób uczących się dzięki programowi zacieśniona zostanie współpraca z przedsiębiorstwami przez transnarodowe projekty na dużą skalę.

Sojusze na rzecz wiedzy Za pomocą inicjatywy przewodniej w ramach strategii „Europa 2020” zatytułowanej „Unia innowacji” uwidoczniło kluczowe znaczenie wsparcia uczelni w modernizacji i podniesieniu jakości oraz zwiększeniu innowacyjności dzięki soюзom na rzecz wiedzy. Są to ustrukturyzowane partnerstwa między instytucjami szkolnictwa wyższego a przedsiębiorstwami, w ramach których rozwija się nowatorskie metody zdobywania i wymiany wiedzy, wspiera kreatywność i przedsiębiorczość, opracowuje i realizuje nowe programy nauczania, a także określa i przekazuje nowe kwalifikacje. Przedmiotowy program będzie odpowiedzią na bardzo duże zainteresowanie w sektorach przedsiębiorstw i edukacji tym rodzajem współpracy na rzecz innowacji i wzrostu gospodarczego w Europie⁷.

Sojusze na rzecz umiejętności sektorowych Są to projekty sektorowe między przedsiębiorstwami a instytucjami kształcenia i szkolenia, których celem jest opracowanie programów nauczania dla konkretnych sektorów, nowatorskich metod nauczania i szkolenia zawodowego oraz praktyczne zastosowanie unijnych narzędzi uznawania umiejętności i kompetencji.

Sojusze na rzecz wiedzy i sojusze na rzecz umiejętności sektorowych/zaangażowane instytucje i przedsiębiorstwa	400 sojuszy i 4 000 podmiotów
--	-------------------------------

Platformy wsparcia informatycznego i wirtualna mobilność W odpowiedzi na większe zapotrzebowanie na alternatywne formy mobilności rola platform wsparcia informatycznego w omawianym programie zostanie zwiększona. Platformy takie umożliwiają partnerskie uczenie się i wymianę dobrych praktyk znacznie większej grupie potencjalnych beneficjentów przy niewysokich kosztach dodatkowych. Otwarte zasoby edukacyjne, takie jak e-zajęcia oraz wirtualna mobilność mają również coraz większe znaczenie dla atrakcyjności instytucji edukacyjnych na skalę międzynarodową. Inicjatywa *e-Twinning* służąca współpracy między instytucjami edukacyjnymi otrzyma zwiększone wsparcie i będzie wzorem dla podobnych inicjatyw na rzecz kształcenia i szkolenia zawodowego, uczenia się dorosłych i młodzieży. Dostęp do niej będą miały państwa sąsiadujące.

Platformy wsparcia informatycznego	3 platformy
------------------------------------	-------------

Współpraca międzynarodowa i budowanie potencjału Współpraca z państwami trzecimi zostanie w pełni uwzględniona w kluczowych działaniach programu, zgodnie z priorytetami politycznymi działań zewnętrznych UE, na podstawie doświadczenia zdobytego przy realizacji programów na lata 2007-2013, w szczególności programów Tempus i Erasmus Mundus. Współpraca ta będzie służyć poprawie jakości, adekwatności i zarządzania w szkolnictwie wyższym dzięki wprowadzeniu oddolnych projektów realizowanych przez międzynarodowe konsorcja. W odpowiedzi na zdecydowane polityczne wezwanie do zwiększenia wsparcia dla państw sąsiadujących z UE program będzie wspierał budowanie potencjału instytucji oraz modernizację systemów szkolnictwa wyższego przez współpracę i

⁷ Części składowe programu „Horyzont 2020”, w tym Europejski Instytut Innowacji i Technologii (EIT) oraz sojusze na rzecz wiedzy w ramach programu „Erasmus dla wszystkich” mają wspólny ogólny cel: zwiększenie zdolności innowacyjnych w Europie. Przyczyniają się one jednak do zmniejszenia niedoboru innowacji, uzupełniając deficytowe obszary: program „Horyzont 2020”, promując ściślejsze powiązania między badaniami naukowymi a innowacjami (z wyłączeniem działań edukacyjnych), EIT przez pełną integrację tzw. trójkąta wiedzy (badania naukowe, innowacje i edukacja), natomiast sojusze na rzecz wiedzy przez ściślejszą współpracę między edukacją a innowacjami.

środki strukturalne. Działania te zostaną ściśle połączone z mobilnością studentów i pracowników. Omawiany program przyczyni się także do modernizacji systemów i budowania lokalnego potencjału w Azji, Ameryce Łacińskiej i państwach AKP oraz wesprze projekty współpracy w dziedzinie uczenia się pozaformalnego.

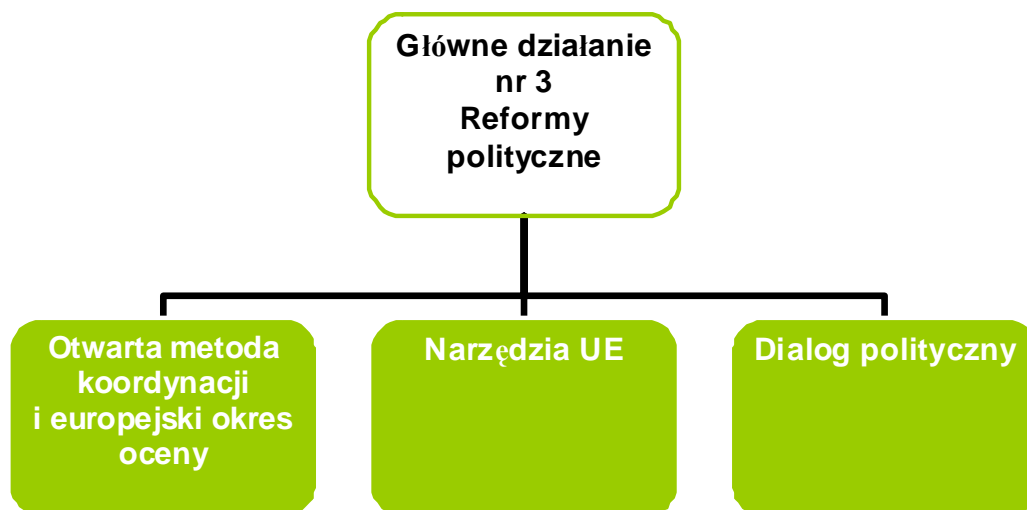
Projekty współpracy na rzecz budowania potencjału w szkolnictwie wyższym	1 000 projektów
--	-----------------

3.4. Główne działanie nr 3: wspieranie reform politycznych

Kształtowanie polityki w oparciu o konkretne dane, dogłębna analiza sytuacji w danym państwie oraz wielostronny nadzór mają zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia strategicznych priorytetów Europy. Udowodniono korzyści, jakie przynosi wzajemne uczenie się na szczeblu unijnym i międzynarodowym, pod kątem skuteczności inwestycji edukacyjnych oraz przy wdrażaniu nowych polityk i reform przez państwa członkowskie. Różnorodne unijne narzędzia służące przejrzystości, które zostały opracowane w ramach programu „Uczenie się przez całe życie”, przyniosły znaczne korzyści. Ponad 10 mln osób korzysta już z dostępnego w Internecie narzędzia Europass-CV przy poszukiwaniu pracy.

Wsparcie dla reform politycznych w ramach programu „Erasmus dla wszystkich” będzie się koncentrowało na trzech kluczowych działaniach:

- *wspieraniu dla otwartych metod koordynacji (ET 2020, strategia UE na rzecz młodzieży) oraz europejskiego okresu oceny (strategia „Europa 2020”);*
- *narzędziach UE (uznanie ich wartości i wdrażanie);*
- *dialogu politycznym (z zainteresowanymi stronami, państwami trzecimi, organizacjami międzynarodowymi).*

W ramach programu **zostanie zwiększone wsparcie dla działań służących realizacji programu działań UE w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży**, w szczególności za pomocą otwartych metod koordynacji, takich jak opracowywanie wskaźników i statystyki, ustalanie poziomów odniesienia i monitorowanie tendencji i rozwoju polityki, wzajemne uczenie się i weryfikacja, analiza polityki oraz badania porównawcze. W ramach programu

zwiększone zostanie wsparcie dla wdrażania na szczeblu krajowym narzędzi unijnych służących przejrzystości (np. EQF, ECTS i ECVET)⁸ oraz dla europejskich sieci. Program będzie wspierał wdrażanie „U-multiranku”, opartego na wynikach narzędzia do tworzenia rankingów i opracowywania informacji, służącego określeniu profilu instytucji szkolnictwa wyższego i którego celem jest znacząca poprawa przejrzystości sektora szkolnictwa wyższego. Pierwsze wyniki spodziewane są w 2013 r.

Program udzieli wsparcia dla konkretnych programów działań politycznych służących realizacji priorytetów tematycznych, w tym dla planu modernizacji systemów szkolnictwa wyższego, procesu bolońskiego (w zakresie szkolnictwa wyższego), procesu kopenhaskiego (w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego), programu na rzecz szkół na miarę XXI wieku, europejskiej agendy w zakresie uczenia się dorosłych oraz zorganizowanego dialogu z młodzieżą, w tym wsparcia operacyjnego dla Europejskiego Forum Młodzieży i dla partnerstw z udziałem reprezentatywnych młodzieżowych organizacji pozarządowych. W ramach programu wspierane i intensyfikowane będzie wdrażanie ośmiu kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie określonych w europejskich ramach z 2008 r.⁹.

Celem wsparcia dla reform politycznych będzie osiągnięcie szczegółowych celów strategii „ET 2020” oraz celów strategii „Europa 2020” w dziedzinie edukacji i kapitału ludzkiego. Program skupi się, w ramach otwartej metody koordynacji, na głównych zagadnieniach polityki, które przyczyniają się do realizacji tych kluczowych celów UE, czyli na promowaniu stosowania technologii teleinformatycznych w szkołach¹⁰ i na wszystkich poziomach edukacji formalnej, podnoszeniu poziomu sprawności czytania i pisania dzieci u europejskiej młodzieży i dorosłych, zmniejszaniu odsetka osób przedwcześnie kończących naukę, promowaniu doskonałych wyników i silniejszych powiązań między edukacją, badaniami naukowymi i innowacjami, intensyfikacji uczenia się języków obcych oraz zdobywania umiejętności o charakterze ogólnym, takich jak umiejętność uczenia się i przedsiębiorczość.

Zintensyfikowany zostanie dialog polityczny z państwami trzecimi oraz z państwami sąsiadującymi, a także z partnerami strategicznymi w państwach wschodzących i rozwiniętych, zgodnie z priorytetami polityki zewnętrznej UE.

3.5. Inicjatywa „Jean Monnet”

Program ten, uruchomiony w 1989 r., działa obecnie w 62 państwach na całym świecie – zajęcia dydaktyczne w ramach tej inicjatywy oferuje 740 szkół wyższych jako część swojego programu nauczania. W latach 1990 – 2009 dzięki inicjatywie „Jean Monnet” opracowano około 3 500 projektów w dziedzinie badań nad integracją europejską, w tym 141 europejskich centrów doskonałości „Jean Monnet”, 775 katedr „Jean Monnet”, 2 007 stałych cykli zajęć oraz modułów europejskich. Na podstawie doświadczeń i dobrych praktyk wynikających z tej inicjatywy program będzie stymulować nauczanie i badania naukowe w dziedzinie integracji europejskiej w państwach członkowskich UE i na całym świecie (głównie w krajach

⁸ EQF: europejskie ramy kwalifikacji; ECTS: Europejski system transferu i akumulacji punktów; ECVET: Europejski system transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym.

⁹ Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie.

¹⁰ Wsparcie zostanie udzielone zgodnie z działaniem 68 Europejskiej agendy cyfrowej, polegającym na uwzględnieniu przez państwa członkowskie e-kształcenia w głównym nurcie polityki krajowej na rzecz modernizacji kształcenia i szkolenia.

kandydujących i sąsiadujących). Zachęcać się będzie do różnicowania rodzajów studiów, jak również bardziej zrównoważonego zasięgu geograficznego oraz udziału nowego pokolenia nauczycieli.

W związku z uznanymi na skalę międzynarodową doskonałymi wynikami nauczania Kolegium Europejskiego (z siedzibą w Brugii i Natolinie) w wielu dziedzinach związanych z integracją europejską program nadal będzie udzielać Kolegium szczególnego wsparcia. Jego celem będzie rozszerzenie działalności Kolegium na państwa sąsiadujące i powiązania jej z Europejskim Instytutem Uniwersyteckim, aby rozwinąć możliwości Kolegium w zakresie propagowania właściwego zarządzania polityką UE. Obie instytucje zostaną zachęczone do wzmocnienia wzajemnej współpracy. Inne instytucje akademickie aktywne w dziedzinie integracji europejskiej będą miały dostęp do programu zgodnie z wartością dodaną swojej działalności.

Dla celów instytucji pragnących uzyskać potwierdzenie jakości ich programów studiów nad integracją europejską Komisja utworzy znak jakości „Jean Monnet”. Sieć profesorów „Jean Monnet” działa również jako ośrodek analityczny wspierający europejski system rządów i wyznaczanie kierunków polityki. Dzięki temu zintensyfikowany zostanie dialog między środowiskiem akademickim a decydentami.

3.6. Działanie na rzecz sportu

Celem zwiększania europejskiego wymiaru sportu, w ramach przedmiotowego programu zapewni się wsparcie następujących działań:

- *transnarodowych projektów współpracy;*
- *organizacji ważnych niekomercyjnych europejskich wydarzeń sportowych;*
- *powiększania bazy danych służących kształtowaniu polityki w dziedzinie sportu;*
- *budowania potencjału w dziedzinie sportu;*
- *dialogu z zainteresowanymi podmiotami europejskimi.*

Program skupi się na: propagowaniu właściwego zarządzania i tworzenia bazy wiedzy w dziedzinie sportu w UE, propagowaniu aktywności fizycznej służącej zdrowiu, wykorzystywaniu potencjału sportu w zakresie zwiększania włączenia społecznego, zachęcaniu do wybierania dwójakiej kariery zawodowej przez kształcenie i szkolenie sportowców oraz zwalczaniu transnarodowych zagrożeń, takich jak doping, ustawianie meczów, przemoc, rasizm i nietolerancja.

Beneficjentami programu będą organy publiczne lub organizacje społeczeństwa obywatelskiego prowadzące działalność na rzecz sportu lokalnego. Wspierane projekty i sieci będą służyć przede wszystkim wprowadzaniu i monitorowaniu wytycznych i zaleceń przyjętych przez państwa członkowskie lub organizacje sportowe w dziedzinach takich jak właściwe zarządzanie, przygotowanie do dwójakiej kariery zawodowej i poziom uczestnictwa w zajęciach sportowych i aktywności fizycznej.

4. BUDŻET I REALIZACJA

Z ocen istniejących programów wynika, że najbardziej wydajnym i skutecznym sposobem na uzyskanie odpowiednich wyników jest wykorzystanie systemu agencji unijnych i krajowych. Zgodnie z wynikami audytów finansowych agencji oraz oceną Trybunału Obrachunkowego w praktykach dotyczących zarządzania stwierdzono bardzo niskie poziomy błędów – poniżej 2 %. Omawiany program będzie się zatem opierać na istniejącym systemie podstawowym przy jednoczesnym ulepszeniu **mechanizmów udostępniania programu w celu obniżenia kosztów administracyjnych i tych związanych z zarządzaniem.**

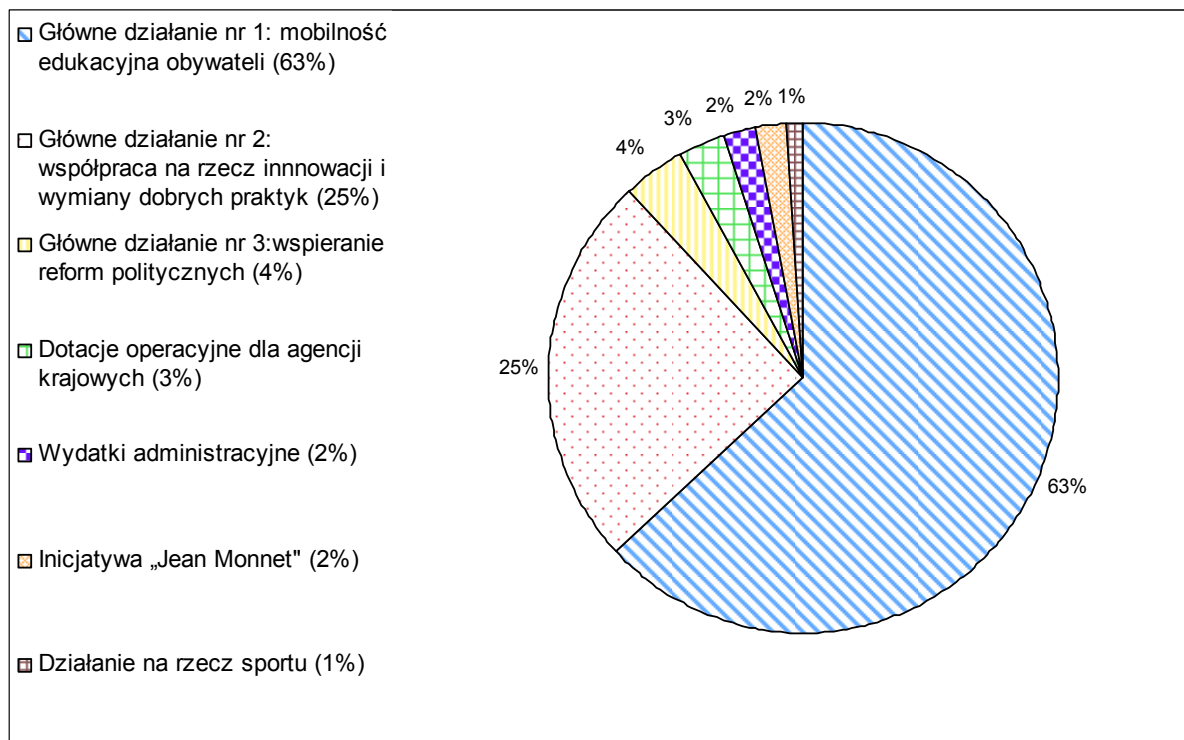
4.1. Budżet

Tabela 1 i wykres 1 pokazują proponowany podział środków na główne działania. Na podstawie doświadczeń oraz z uwagi na zwiększone znaczenie mobilności około dwóch trzecich budżetu zostanie przeznaczony na mobilność edukacyjną. Współpraca i reformy polityczne mają co prawda zasadnicze znaczenie pod względem wpływu na politykę, jednak ich skutki dla budżetu będą z natury bardziej ograniczone ze względu na charakter prowadzonych działań. Jeśli chodzi o jego komponent międzynarodowy, przedmiotowy program jest zgodny z priorytetami polityki zewnętrznej UE. Roczny przydział finansowy będzie elastyczny, umożliwiając reakcję na wydarzenia w kontekście międzynarodowym.

TABELA 1: ORIENTACYJNY PRZYDZIAŁ FINANSOWY Z PODZIAŁEM NA RODZAJE DZIAŁANIA W DZIEDZINIE KSZTAŁCENIA, SZKOLENIA I MŁODZIEŻY (z wyłączeniem wydatków związanych z inicjatywą „Jean Monnet”, działaniem na rzecz sportu oraz wydatków administracyjnych)

Główne działania	Przybliżona wartość procentowa wydatków ogółem	Cel/grupa docelowa działalności
Główne działanie nr 1: mobilność edukacyjna obywateli	66%	Pracownicy, studenci i uczestnicy kształcenia i szkolenia zawodowego, wspólne studia magisterskie, program Erasmus Master (instrument gwarancji kredytowych dla studentów), młodzież
Główne działanie nr 2: współpraca na rzecz innowacji i wymiany dobrych praktyk	26%	Partnerstwa strategiczne, sojusze na rzecz wiedzy, sojusze na rzecz umiejętności sektorowych, platformy informatyczne
Główne działanie nr 3: wspieranie reform politycznych	5%	Wspieranie zarządzania strategią „Europa 2020” i otwartej metody koordynacji
Dotacje operacyjne dla agencji krajowych	3%	

WYKRES 1: PRZYDZIAŁ FINANSOWY Z PODZIAŁEM NA RODZAJE DZIAŁANIA W RAMACH PROGRAMU

Podczas gdy struktura programu zostanie opracowana zgodnie z trzema kluczowymi działaniami, dostęp do niego będzie otwarty dla głównych sektorów korzystających obecnie z programów „Uczenie się przez całe życie” i „Młodzież w działaniu”. **Tabela 2 i wykres 2** zawierają **symulację możliwego podziału środków finansowych na poszczególne sektory** na podstawie priorytetów i szczegółowych działań określonych powyżej, w porównaniu z sytuacją w latach 2007-2013. Warto jednak zwrócić uwagę na fakt, że dane te należy traktować jako wstępne dane szacunkowe. Podczas wdrażania programu będzie można określić i przedstawić poziom wykorzystania budżetu przez główne sektory w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży¹¹. Poniższa symulacja pokazuje, że środki budżetowe proponowane dla programu umożliwiłyby zwiększenie poziomów finansowania dla wszystkich sektorów edukacji i dla sektora pozaformalnego uczenia się młodzieży.

¹¹ Obecna i przyszła sytuacja budżetowa nie jest w pełni i bezpośrednio porównywalna. Szacunki oparte są na głównych rodzajach działań wspieranych w ramach programów na lata 2007 – 2013 i 2014-2020. Niektóre wydatki obecnie uznawane za część budżetu danego sektora nie są brane pod uwagę, ponieważ będą one wspólne (np. dotacje operacyjne dla agencji krajowych i na działania na rzecz wspierania polityki). Przydziału finansowego opartego na wynikach nie można dokładnie oszacować z wyprzedzeniem.

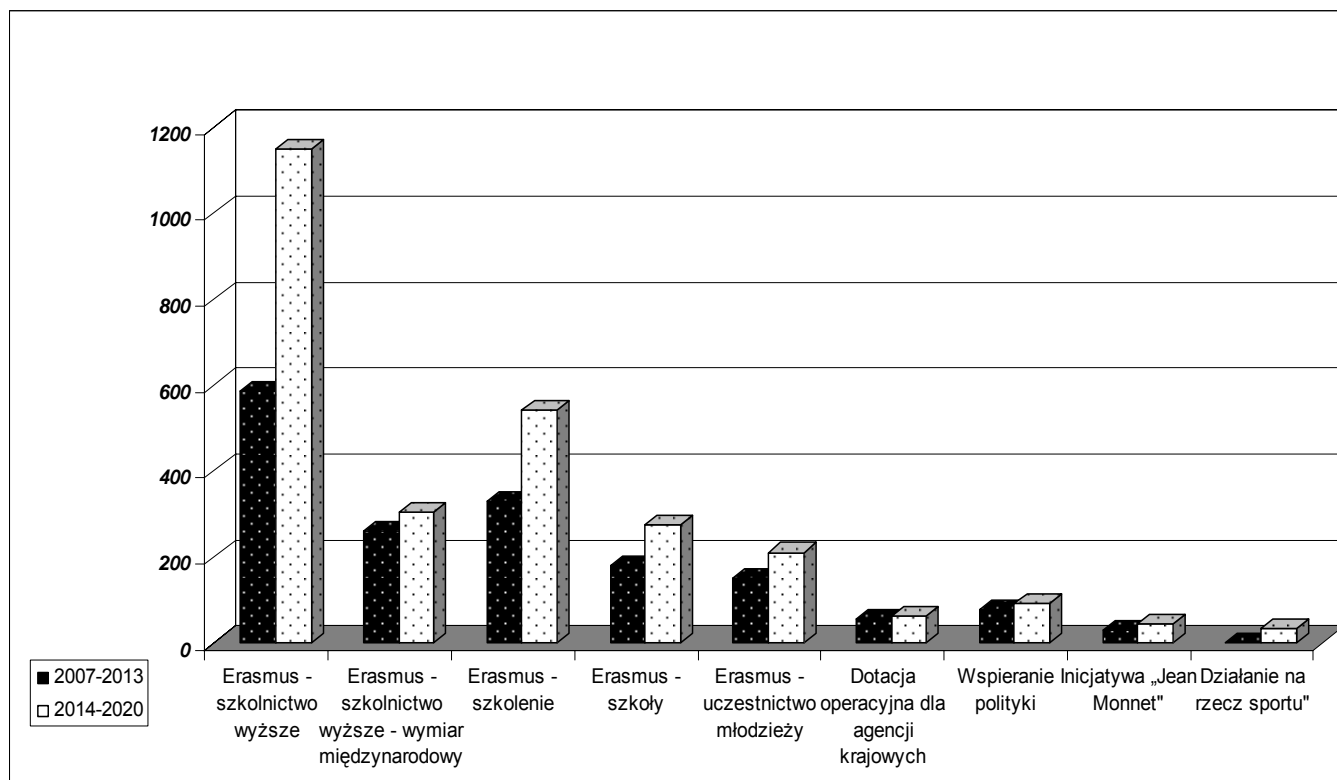
TABELA 2: MOŻLIWE POZIOMY FINANSOWANIA DLA KAŻDEGO SEKTORA NA LATA 2014-2020 W PORÓWNANIU DO PROGRAMÓW NA LATA 2007 – 2013 (W MLN EUR – DANE DLA UE-27)

Erasmus dla wszystkich	Programy na lata 2007-2013*	Przeciętny rok w latach 2014-2020	Procentowy wzrost	Cel/grupa docelowa
Erasmus - szkolnictwo wyższe (w tym kształcenie i szkolenie zawodowe na poziomie szkolnictwa wyższego)	585	1100 – 1150	85%-95%	Studenci, pracownicy, wspólne studia, studia magisterskie, partnerstwa strategiczne, sojusze na rzecz wiedzy
Erasmus - szkolnictwo wyższe - wymiar międzynarodowy (środki finansowe działu 4)	220**	259	17%	Studenci, pracownicy, budowanie potencjału, w szczególności w państwach sąsiadujących
Erasmus - szkolenie (kształcenie i szkolenie zawodowe oraz uczenie się dorosłych)	330, z czego 60 dla uczenia się dorosłych	500 – 540, z czego około 110 dla uczenia się dorosłych	50 % - 60 % ogółem, około 80 % dla uczenia się dorosłych	Studenci, pracownicy, partnerstwa strategiczne, sojusze na rzecz umiejętności sektorowych, platformy informatyczne
Erasmus - szkoły	180	250 – 275	40% -55%	Pracownicy, partnerstwa strategiczne, platformy informatyczne
Erasmus - uczestnictwo młodzieży	150	190 – 210	25% — 40%	Młodzież, pracownicy, partnerstwa strategiczne, platformy informatyczne
Dotacja operacyjna (agencje krajowe)	55	63	15%	
Wspieranie polityki	75	92	20%	
Jean Monnet	30	45	50%	
Sport	Nie dotyczy	34	Nie dotyczy	

* Pod uwagę wzięto działania finansowane w 2010 r., obejmujące państwa UE-27, zindeksowane dla roku 2017.

** Szacowany orientacyjny poziom finansowania międzynarodowej współpracy w dziedzinie szkolnictwa wyższego.

WYKRES 2: WZROST MOŻLIWEGO ROCZNEGO FINANSOWANIA W LATACH 2014-2020 W PORÓWNANIU Z LATAMI 2007-2013

Do trzech głównych działań włączona zostanie pewna liczba oddzielnych priorytetów i działań politycznych. Wielojęzyczność będzie wspierana dzięki mobilności uczących się oraz nauczycieli języków, współpracy w celu rozwijania nowatorskich narzędzi i metod edukacji językowej, wsparciu politycznemu dla reform w dziedzinie nauczania języków obcych oraz różnorodności językowej w systemach edukacyjnych.

Wiele działań stanie się uproszczonymi, lepiej ukierunkowanymi priorytetami, przy czym nowe działania odzwierciedlać będą nowe wyzwania (np. znaczny wzrost mobilności pracowników w celu wspierania jakości instytucji kształcenia i szkolenia zawodowego). Szkoły będą zachęcane do tworzenia partnerstw transnarodowych i zawierania porozumień o współpracy z ich odpowiednikami w innych państwach UE, tak aby poprawić oddziaływanie wsparcia unijnego i promować synergii między różnymi formami współpracy, takimi jak mobilność wirtualna, mobilność uczniów i pracowników oraz projekty pedagogiczne.

Z drugiej strony niektóre działania zostaną zredukowane lub zniesione ze względu na ich bardziej ograniczony skutek systemowy, nadmierne koszty lub istnienie innych źródeł unijnego finansowania podobnych działań. Będą to wizyty studyjne, wizyty przygotowawcze i warsztaty dla dorosłych, intensywne programy typu Erasmus, które będą włączone do szerszej działalności na rzecz współpracy między instytucjami szkolnictwa wyższego, ustawiczne szkolenie dorosłych na rynku pracy, dostęp do którego będzie możliwy z innych źródeł finansowania unijnego, w szczególności z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Minimalny przydział środków dla danego sektora W trakcie realizacji programu zapewniony zostanie właściwy przydział środków dla każdego z pięciu głównych sektorów, aby uniknąć sytuacji, w której środki przydzielone głównym kategoriom zainteresowanych podmiotów i beneficjentów zmniejszone są poniżej poziomu gwarantowanego w ramach programów na lata 2007-2013. Odpowiedni orientacyjny przydział wyrażony jako procentowy udział w całkowitym budżecie (dział 1) wyniósłby: 25 % dla szkolnictwa wyższego, 17 % dla kształcenia i szkolenia zawodowego i uczenia się dorosłych (z czego 2 % dla uczenia się dorosłych), 7 % dla szkół i 7 % dla młodzieży. Wskazana wysokość przydziału została przeniesiona ze stanu obecnego, aby zapewniona została ciągłość minimalnych gwarancji udzielonych głównym sektorom edukacji. Te minimalne kwoty zawierają znaczny margines finansowy, z którego skorzystają wszystkie sektory. Na przykład w ramach programu „Uczenie się przez całe życie” wszystkie sektory edukacji wykorzystują środki wykraczające poza ich minimalne gwarantowane kwoty.

4.2. Realizacja

W założeniach programu, a w szczególności w przepisach dotyczących zarządzania nim, szczególne znaczenie przypisano jego usprawnieniu i uproszczeniu, a także przydziałowi funduszy uzależnionemu od wyników. Jednocześnie w trakcie jego realizacji będzie się uwzględniać potrzebę elastyczności i zróżnicowania w celu zrównoważenia wspomnianych działań na rzecz usprawnienia.

W celu uproszczenia i usprawnienia programu ograniczona zostanie liczba działań wspieranych w ramach programów na lata 2007 – 2013 z 75 do 11¹² (4 działania w zakresie mobilności, 4 działania w zakresie współpracy, 3 działania na rzecz wspierania polityki). Wyplaconych zostanie więcej dotacji według stawki ryczałtowej w celu zwiększenia efektywności. Sprawdzone rozwiązania, takie jak wprowadzenie dotacji według stawki ryczałtowej w programie mobilności studentów Erasmus, będą powszechnie wykorzystywane w działaniach na rzecz mobilności. Jako że agencje krajowe nie będą już rozpatrywać indywidualnych wniosków w zakresie mobilności, zmniejszone zostanie ich obciążenie administracyjne.

Szacuje się, że zmniejszenie o 85 % liczby działań w porównaniu z obecną sytuacją zwiększy efektywność o 30 % dzięki usprawnieniu struktury programu i skoncentrowaniu się na skutku systemowym. Wzrost efektywności wynika ze zmniejszenia złożoności właściwej programowi dzięki znaczącej redukcji liczby celów, skoncentrowania się na głównych działaniach, usprawnieniu działań poziomych i rezygnacji z działań nakładających się na siebie, mniej wydajnych lub o zbyt małym oddziaływaniu.

Kolejne 10 % wzrostu wydajności można by osiągnąć dzięki przyjęciu wspólnych narzędzi po połączeniu programów i ustaleniu jednej koordynującej agencji krajowej na państwo członkowskie. Wzrost ten wynikałby z uwspólnienia kosztów ogólnych i związanych z nim korzyści skali dzięki uruchomieniu wspólnego systemu informatycznego w celu zarządzania funduszami przekazanymi agencjom krajowym, opracowaniu jednego zbioru zasad, zmniejszeniu liczby transakcji finansowych itp. Już teraz koszty administracyjne agencji krajowych są dużo niższe w przypadku programu „Uczenie się przez całe życie” niż w przypadku mniejszego programu „Młodzież w działaniu” (4,5 % w porównaniu z 8 %).

¹² Z wyłączeniem inicjatywy „Jean Monnet” i w działania na rzecz sportu.

Celem będzie osiągnięcie, dzięki **kumulacji efektu uproszczenia, wzrostu wydajności do 40 %**. Łącznie dzięki tej kumulacji kwota zarządzana przez jedną osobę (ekwiwalent pełnego czasu pracy) wzrosłaby z 6 mln EUR do 10 mln EUR.

Kontrole opierać się będą na zasadzie pojedynczego audytu: każde państwo członkowskie będzie, za pośrednictwem wyznaczonego organu krajowego, monitorować i nadzorować działania związane z programem na szczeblu krajowym; agencja krajowa będzie odpowiedzialna za kontrolę beneficjentów programu, natomiast aby uniknąć dublowania działań, Komisja będzie nadzorować i koordynować system kontroli oraz ustalać minimalne wymagania. Kontrole oparte będą na ocenie ryzyka. Obecnie rozpoczyna się już wdrażanie omawianych środków do aktualnych programów.

Wynikającą z tego uproszczoną i usprawnioną strukturę można by łatwo skalować przy niskich kosztach krańcowych, a wzrost budżetu w wysokości 70 %, zgodnie z propozycją Komisji zawartą w komunikacie w sprawie wieloletnich ram finansowych, **można by dostosować do obecnego poziomu środków**.

Program Erasmus Master (system gwarancji kredytowych dla studentów studiów magisterskich) udostępniony zostanie za pośrednictwem podmiotu zarządzającego, któremu powierzy się jego realizację na podstawie umów powierniczych określających szczegółowe zasady i wymagania rządzące wdrażaniem tego instrumentu finansowego, jak również obowiązki stron.

Zgodnie z przepisami wykonawczymi **prydział finansowy zwiększany będzie w oparciu o wyniki** i wartość dodaną dla UE zgodnie z kryteriami jakościowym i, w miarę możliwości, ilościowymi. Jeśli chodzi o główne działanie nr 1 (mobilność), 25 % funduszy przyznanych agencjom krajowym będzie rozdzielonych na podstawie kryteriów ilościowych, takich jak wykonanie budżetu, liczba mobilnych osób i realizacja programów prac tych agencji. Odsetek ten jest identyczny z tym stosowanym w finansowaniu opartym na wynikach dla programu Erasmus. Proponuje się wykorzystanie tego rozwiązania. Pozostałe środki zostaną przydzielone agencjom krajowym głównie na podstawie liczby ludności. Kryteria jakościowe dotyczące zwiększenia wartości dodanej dla UE stosować się będą zwłaszcza do głównych działań nr 2 (współpraca) i 3 (reformy polityczne) i obejmować będą m. in. poziom zaangażowania instytucjonalnego i materialnego zainteresowanych podmiotów nawiązujących współpracę partnerską lub powiązanie między działaniami w ramach otwartej metody koordynacji a wyzwaniem wskazanym w kwestii zarządzania strategią „Europa 2020”.

Przy jednoczesnym zapewnieniu stabilności poziomów finansowania, umożliwiającej ciągłość działań, przydział finansowy dla międzynarodowego wymiaru programu odpowiadać będzie priorytetem geograficznym, rozwojowym i politycznym ustanowionym w odniesieniu do działań zewnętrznych UE. Wprowadzone zostaną systemy planowania i sprawozdawczości w celu zapewnienia i monitorowania mobilności osób z regionów spoza UE.

Podczas opracowywania niniejszego komunikatu oraz wniosku w sprawie nowego programu Komisja prowadziła szerokie konsultacje z kierownictwem instytucji edukacyjnych, nauczycielami, naukowcami, studentami, przedsiębiorstwami, partnerami społecznymi, przedstawicielami rządów i organów międzynarodowych, a także z zainteresowanymi stronami działającymi w dziedzinie młodzieży.

5. PROGRAM „ERASMUS DLA WSZYSTKICH” JAKO INWESTYCJA W NASZĄ PRZYSZŁOŚĆ

Unia Europejska stoi przed największymi wyzwaniami od czasu swego powstania. Kryzysowi nie będzie można się trwale przeciwstawić bez zdecydowanego zobowiązania do osiągnięcia doskonałych wyników i dążenia do niedyskryminacji przez edukację, propagowania mobilności i kształtowania tożsamości europejskiej opartej na wielokulturowości i różnorodności, które cechują tzw. model europejski.

Jedynym sposobem na osiągnięcie postępów są inwestycje w Europejczyków. Celem nowego programu „Erasmus dla wszystkich” jest umożliwienie milionom osób w Europie i na świecie przeżycie wyjątkowego doświadczenia o charakterze międzynarodowym. Za sprawą połączenia dziedzin edukacji, szkolenia, młodzieży i sportu w ramach programu powstanie usprawniona struktura, dzięki której skorzysta z niego większa liczba osób, a jego zasięg i wpływ również zostaną zwiększone. Na podstawie jednego z największych osiągnięć Europy – programu Erasmus – w ramach nowego programu promowana będzie międzynarodowa mobilność dzięki udostępnieniu programu w szkołach, sektorze kształcenia i szkolenia, studiów magisterskich oraz w specyficznych sektorach związanych z młodzieżą, takich jak wolontariat.

Kluczowa rola UE jako katalizatora dynamizmu gospodarczego i stabilności politycznej jest możliwa tylko wtedy, gdy podmioty prywatne i publiczne, organy krajowe i organizacje międzynarodowe jednoznacznie zobowiążą się do budowania przyszłości w oparciu o kształcenie i szkolenie.